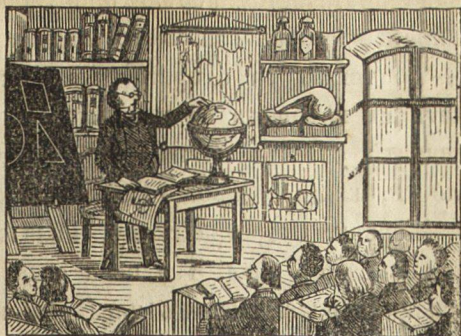

ЧИЛИЩЕТО
елиза два пк
и на мѣсеца
ъ 1 печат-
мъ колж. Го-
ишна цѣна
рѣдилащана
бѣло ме-
жидіе. Спо-
оществова-
ята ставатъ
а — годинж.
Писма не-
латени на
омата не
жъ пріети.

Писма до урѣ
дника са ис-
прашатъ над-
писани Буку-
рещъ Страда
Ромулусъ под
Но. 16. А под
писка за нови
спомощество
ватели по всж
дѣ въ Българ-
ско, става у
г. г. Братя Р.
Блъскови въ
Шюмепъ.

УЧИЛИЩЕ.

Урѣдникъ — Издатель Р. Блъсковъ.

Науката у днешно врѣме. — По въспитаніето. — Нѣщо за гладъ. —
За Пріятелството. — Писмо на едно Българче. — Разни.

НАУКАТА У ДНЕСНО ВРѢМЕ.

„Въ сегашната епоха ний прѣминуваме отъ срѣднитѣ
и новитѣ наши врѣмена, когато свѣтътъ на науката пакъ са
насилва надъ вѣрозакония фанатизмъ, и пристѣпваме къмъ
ония врѣмена, по които срѣдновековнитѣ семинарій и ду-
ховни академій изъ день на день са променяватъ въ уни-
верситети и технически школи, дѣто не току теологизмътъ,
но и класизмътъ и идеализмътъ устѣпватъ сѣ повече и по-
мѣсто на реализма.“

„При започетъка на новитѣ врѣмена науката е имала
борба само съ богословіето и теологизма, имащицъ тогава
масиченъ и идеаленъ характеръ на себе си. Докато е тра-
яла тая борба, додѣто исклучителната богословска наука въ

пълненъ смисълъ е противостояла срѣще пробуденія вече старъ класичентъ и новъ идеалентъ или чисто мислителнѣй погледъ въ науката, — до тогава са е приготвяла и набирала нова сила въ науката съ помощта на нови откритія и изнаѣрванія у различнитѣ области на науката — благодѣреніе на великитѣ личности, както: Диббоа — Реймону, Лапласу, Нютну, Дарвину, Жерару, Остроградскому, Галилею, Гей-Лисаку, Хуболту Лавоазіеу и т.д. Таа нова сила е влѣзла въ борба съ класизма и идеализма. Съ послѣднія науката си е съвсѣмъ свѣршила работата — тя го е вече прѣживѣла, а съ първія борбата іоще не са е свѣршила рѣдомъ.“

„Класичната школа, съ която и до днесъ са бори науката, особено у Англія, държала е и държи, че на човѣчеството нищо не е потрѣбно освѣнь класичното знаніе, т. е. изучваніето на грѣцкія и латинскія езици, както и старитѣ имъ исторически литератури. Тя мисли, че Грѣцитѣ и Римлянитѣ ако не сичко, а то поне са направили въ науката най-първото, що може да са извърши за човѣчеството — а човѣкъ трѣбвало да сѣди и да са наслаждава на готово. Спорѣдъ това само отхвърленіи класизмъ са повлига срѣще развитіето на науката и сполучилъ е да направи доста развала, особено около свѣршеніето на прѣминалія вѣкъ и при началото на сегашнія, което врѣме са зове епоха „на лъжливія класизмъ“. Тоя класизмъ, види са, да е заборабилъ дошущъ, че у Грѣцитѣ е цѣмало ни книгопечатаніе, ни хартія, ни телеграфъ, ни индустрія, нито пѣкъ искусствено полско промишленіе 1)“.

„Втората школа, чисто мислителна или идеална, що е днесъ, току-речи, съвсѣмъ убнта, искала е да обоготвори човѣшкія умъ, тя признавала какво, че само умътъ трѣбва да са

1) Сичко що са отпоси до помияжа отъ земленитѣ произведенія, като земледѣіе и др. т. — Сърбете го нозоваватъ „полско привреда“.

ржа, а на сичко друго глѣдала е като на нищо и нищо. Човѣшкѣй умъ съгласно съ Риториката, формалината, съ софизма и стилистиката — то е било нейната пина за трѣгваніе на сичко и сѣкакво. Тя е държала, че човѣшкѣй умъ, безъ друго, е въ сѣстояніе да обясни о и че той може да прави сичко; държала е іоще, какво кѣ докато си сѣди въ кѣщѣ, можалѣ да измисли сичко. т. Такова е било баремъ вѣрваніето на идеалистѣтъ човѣшкѣй умъ — у неговата непогрѣшимостъ! Но днеш- школа иска щото човѣкѣтъ да работи не току докатъ сѣ на едно мѣсто и да мисли, но и да залѣга на ра- и, съ мисленіето си наедно, да открива и да обяснѣва. ализмѣтъ е ималъ свой сподирникъ и прѣдставитель Хе- слѣдъ когото вече не са е повдигалѣ. Идеализмѣтъ са тава особено отъ шюпливія си обемъ, съ многоречіето, ненавежданіе на никакви доказателства дѣломъ.

„Такова е направленіето и обемѣтъ на отхвърленія класъ и идеализмъ! Белкимъ има у тѣхъ такива изнамѣр- както що е на прилика Нютоновото изнамѣрваніе: за мнѣността на силата у свѣтовната система? Има ли іоще ія науки баремъ що-годѣ прилично на воатовитѣ изна- анія, който ни прѣнася съ вѣтровна бѣрзина отъ единія другія край на земята? не ли такивато изнамѣрванія по- хж индустріята? Едно галваніево наблюденіе било е въ яніе да сѣздаде телеграфа; единъ опитъ лавоазіевъ е тѣ да обясни безсмѣртността на матеріяла. Придирва- кавендишево е потвѣрдило теоріята на Нютона и Но стига и толкозъ да са види, че днешното човѣ- о е направило много повече отъ колкото сѣ направили тѣ Гръци и Римляни, да са види че си нѣма мѣстото говори класизмѣтъ какво, че той е ушъ *все и всѣхъ* за та; да са види, че нѣи по-не би могли безъ това, щото ами изработили отъ колкото безъ онова, което са на-

правили за насъ Гръцитѣ и Римлянитѣ. Това е доста разумѣемъ, какво на сегашното човѣчеството по-много потрѣбно напримѣръ желѣзницата отъ колкото цѣлничкій деализмъ“.

„Чрѣзъ наблюденія и изводи отъ вещественнитѣ и прави и евленія днесъ за днесъ човѣкътъ прави чюдеса, които никога не е правилъ: той подига индустріята, той обработва земята и прави да наспорява полската промишленостъ, обяснѣва дружественнитѣ закони, историческитѣ сътовнитѣ и дрѣ. — Отива напрѣдъ. Тѣзи закони са намира напрѣдъ очитѣ ни у самата природа, тѣ сѣ вѣчни и неизмѣняеми, само е потрѣбно да са изучатъ. Класизмътъ и идеализмътъ никакъ не сѣ въ състояніе да направятъ това, което и немогѣтъ да служатъ на човѣшкія напрѣдѣкъ, освѣнъ съ исключеніе на единъ интересъ, пробужданъ у на спорѣдъ тѣхното изучаваніе.“

„Реалнитѣ науки, по своитѣ изнамѣрванія, служатъ едно на друго съ двѣ методи: съ *индукція* и *додукція*. Сврѣменно науката спомагана отъ тѣзи двѣ леснини за изнамѣрваніята, доказала е *общността* на сичкитѣ науки. Доказала е че: било исторія или физиологія, било медицина или наука за права и дрѣ. само като реални науки могатъ да бѣдѣтъ обдѣржани“. Боклѣ, който е изложилъ историческата система, казва: ако би си служили сичкитѣ науки съ онія методи, по които си служатъ учащитѣ са въ природнитѣ науки, ако би историческитѣ, по край исторіята, знаѣли и природнитѣ науки, тѣ щѣхъ да произведѣтъ много исторіи. Но, на жалость, до днесъ на рѣдко са е случили таквотѣ нѣщо. Малцина сѣ онія историци, които да са изучили добрѣ природнитѣ науки. Сѣщето може да каже за онія които изучаватъ правата.“

„За съжалѣваніе е дѣто реалнитѣ науки (природни и математични), които иматъ такова велико значеніе по сѣ

тъ научни клонове, които тъй много служатъ въ полза на
вѣка, и до днесъ юще не са спустили правя си корентъ
насъ Българитѣ; стой са да съжаляваме дѣто нашитѣ мла-
жи слабо са посвѣщаватъ за изучаваніето на тѣзи пейз-
жни науки.“

[Чер. сп. м. ср.]

(свършеніето съ иджція брой)

ПО ВЪСПИТАНІЕТО.

Ако вникнемъ добръ на човѣшкитѣ работи и постѣпки,
то придиримъ наздраво причинитѣ на тѣхнитѣ добрини и
шевини, то ще видимъ, че изворътъ на сичко е доброто
и лошево възпитаніе. Тѣзи истина е позната сѣкиму и
кой не смѣе да противоречи на това. Слѣдователно може
са вѣрва, какво сичкитѣ родители еднакво са грижатъ
и—напрѣдъ за *добрата отхрана* на своитѣ рожби, (които
и мислятъ, щото желаніето имъ е винаги какъ да ги на-
ставятъ честити и благополучни на тоя свѣтъ. Но, на жа-
стъ, у самото дѣло ній съгледваме съвсѣмъ другоаче; сѣки-
нний опитъ ни показва че въобще родителитѣ твърдѣ малко
грижатъ за възпитаніето на чедата си отъ дѣтинството
съ. На мнозина и неминува прѣзъ ума за лошевитѣ сѣт-
ни, що можатъ да дочакатъ отъ таковато тѣхно небре-
неніе, сѣтнини които са простиратъ на пѣтъ дору на едно
ло родство.

Сичкитѣ родители и възпитатели сж длѣжни да залѣ-
тъ най-много за образованіето на ума и сърдцето на дѣ-
та, защото тукъ е изворътъ на истинското благополучіе.
За зла честь ній виждаме какво нѣкои полагатъ сичката
грижа за образованіето на разума, а не на сърдцето.
Е развитіето на разума е ползовато и потрѣбно, за то

нѣма никакво сумнѣніе, но и облагородяваніето на сърдцето не е помалко пужно, дору и необходимо. На свѣта са на миратъ много хора, които наистина иматъ развитъ разум и голѣмо остроуміе, но спорѣдъ своитѣ пороци пакъ сѣ злополучни; а причината на тѣхното злополучіе бива повече отъ разваленото имъ сърдце, па ако щѣтъ би такивато най-силни владетели, или човѣци съ отлични способности. Спорѣдъ това се разбира, че сѣтиннитѣ отъ небрежливото образование на сърдцето сѣ твърдѣ жалостни, и вредата голѣма. „Човѣкътъ — казува Кантъ, може да стане човѣкъ само съ възпитаніето. Той ще бѣде такъвъ какъвто го на прави възпитаніето.“ Но ній трѣбва да забѣлѣжимъ, какъ човѣкъ се възпитава само отъ такива хора, които сѣ сѣ възпитани; защото какво възпитаніе може да даде на дѣтето онзи който е самъ си невъзпитама? *А отъхраната до нѣидѣ си възпитаніето зависятъ отъ развитіето и отъ глупостта на родителитѣ и отъ възкашнитѣ услови на тѣхния животъ; отъ родителитѣ зависи физическата отхрана на дѣтето и първитѣ начала на изравственото негово възпитаніе; а отъ учителитѣ и отъ училищата зависи да довършатъ това възпитаніе и да исправятъ оно, щото са искривили родителитѣ.*

Колко добро щѣше да бѣде ако сичкиѣ родители възпитатели имахъ грижа за доброто възпитаніе, ако би знаѣли какво задоволство ще бѣде и за самитѣ когато видятъ, че тѣхнитѣ грижи, залѣганіе и трудове за възпитаніето на своитѣ дѣца, принесли богати плодове! Каква радостъ за оногова, който се погрижи да образува макар една млада душа за добъръ и благополученъ животъ — такъвъ човѣкъ умира спокойно, като се утѣшава въ послѣднія часъ на живота си, че той си е остуялъ на длѣжностъ и направилъ щото можалъ.

Човѣкъ се не бой отъ никакви тѣжки напръганія и

труди са съ най-успешнитѣ работи само да спечели нѣкое богатство; той често излага живота си въ беда и опасностъ, само да придобіе нѣщо повече отъ свѣтовнитѣ добрини; оставя отечество, и сичко мило и драго, та са скита по далечни мѣста въ чуждина, прѣбродва морето и широкитѣ океани, съ мисль дано задоволи своето користолюбіе, безъ да глѣда на мъки и неволи, що посрѣща въ пътуваніето си: а за нашитѣ дѣца, нашето най-голѣмо богатство на земята, не сме ли длъжни да са погрижимъ по-съ присърдце? За да направимъ други благополучни, не ли е това най-голѣмата радостъ, що може си помисли човѣкъ? А тѣзи цѣль най-лесно могатъ да постигнатъ родителитѣ съ доброто възпитаніе на своитѣ рожби. Не сж ли тѣ позовани на тѣзи длъжностъ? На тѣхнитѣ ржцѣ стой да направятъ щото дѣцата имъ да бждѣтъ до нѣкога честити и благополучни. О, който само веднѣжъ размисли наздраво за ползата на доброто възпитаніе, той може да си въобрази неговото високо значеніе и голѣма важностъ.

Тукъ са стой да приведемъ нѣщо отъ онова дѣто казва Италіанецътъ *Селвио Пелико върху бащината любовъ къмъ дѣцата и въобще къмъ младостта*.

„Да принесешъ даръ на отечеството съ добри граждани, да принесешъ даръ Богу съ души достойни за Него, то ще бжде твоя длъжностъ, ако ти са родятъ дѣца. Висока длъжностъ! който іж поема на себе си, и послѣ са помѣта, той е най-голѣмъ врагъ на отечеството и на Бога.

„Не трѣбва да прѣброяваме добродѣтелитѣ които е длъженъ да има единъ баща. Ти ще ги имашъ сичкитѣ, ако си билъ добъръ синъ, и добъръ ступанъ. Лошитѣ бащи сж били сѣкоги и неблагодарни синове и недостойни мъжіе: Какво изравственио образование ще дадешъ ти на дѣцата си, ако не си го приелъ и самъ си както прилича? При добивай го самъ си и тогава ще можешъ да го прѣдадешъ въ истата мѣра.

„Но юще и прѣди да добіешъ дѣца, или ако не ти е дадено да ги имашъ, облагододрявай сърдцето си съ сладко чувство на бащина любовь. Съкій човѣкъ е длъженъ да храни това чувство и да го простира върху сичкитѣ дѣца и сичката младостъ. — Мѣтай си погльда съ голѣма любовь на тойзи младъ дѣлъ у обществото, гльдай го съ голѣма почитъ. Не заборавай онія святи думи на Божественнія пріятель на дѣцата — на Искупителя ни, който е казалъ: И иже аще прійметъ отроча таково во имя мое, мене прійметъ. А иже аще съблазнитъ единаго малихъ вѣрующихъ въ мя, уже есть ему да обѣсится жерновъ оселскій на він его и потънетъ въ пучинѣ морстѣй (мат).“

ПЪЩО ЗА ГЛАДЪТЪ

(Нобългарилъ В. А. Попповъ)

Отъ Луизовата физиологія.

Единъ отъ най-благодѣтелнитѣ но и отъ най-страшнитѣ нагони (инстинкти) е, наистина, гладътъ. Той е живъ и непресушаванъ изворъ на сичкитѣ работи и човѣшки трудове. Разгльдайте кадѣто ходите и ще видите, че гладътъ е силній принудитель, който разбива дрямката и пѣди леността, а на врѣдъ разбужда работеніето.

Гладътъ кара хората да правягъ пѣтица прѣзъ планинитѣ, мостове прѣзъ рѣкитѣ, да прѣкарватъ прѣзъ цѣли държави желѣзни линии, съ които държатъ въ съобращеніе цѣлія саѣтъ ипр. Гладътъ е невидимій принудитель на работника, кога са зиджтъ къщи и тъмници, колиби и зимници. Гладътъ истиря вродената безгрижностъ у хората и ги кара на вѣчно работеніе. Направете щото наврѣдъ храната да бѣде въ изобиліе и да може съкій да ѣхъ добіе безъ трудъ и безъ раб отеніе, тогава кажете, че сте направили най-доб-

рий уставъ на цивилизаціята. Ако човѣкъ мрази работата, то гладътъ ще го подкани да работи. Но той са не относя само на работливия рѣдъ, а и на сичкиятъ други остали рѣдове. Какво е нѣщо парата, що ний желаемъ да имаме сѣкоги повече, ако не друго освѣнъ храната и пакъ храната, съ която ний сжщо откупуваме труда на работниците?

Но гладътъ като има своитѣ благодатни сѣтнини, той си има сѣ тѣй и твърдѣ страшни сѣтнини. Ако ли пакъ гладътъ захване да са уголѣява и ний го не въспремѣ нѣкакъ, то той ще бѣде ужасенъ огънь, който напжтѣ сичко испогорява, който убива най-чуднитѣ чѣрти въ човѣка. Гладътъ кара тѣй сжщо на злосторничество, както и на почтенна работа. Той са затѣтева по мрачните друмища и са услушва съ силно-отворени уши въ захласнато и сумнително замисляніе; той докарва отчаенитѣ (напр. при нѣкое коработрошеніе у бурно море) доръ на подлуда и измама, щото да изгубятъ човѣцитѣ сѣкаква милость, сѣкакво съжаленіе и причиняватъ такива грозни примѣждия, които са жалостно разсказватъ съ ужасно напомняніе. Гладътъ убива човѣщината у човѣка и прѣвзема животнитѣ му сили. Раздражени отъ тоя ужасенъ инстинктъ хората прѣжалдватъ своитѣ жени, своитѣ дѣца, своитѣ обични пріатели ипр. слѣдователно, освѣнъ, че може човѣкъ да са подкани чрѣзъ гладътъ на работа, но іоще спорѣдъ него може да са изложи и въ страшни примѣждия.

Но що е гладътъ? Коя е неговата причина?

У известенъ смисълъ сѣкой може да рече какво че познава до-брѣ що е гладъ, въ другъ смисълъ нѣма ни единъ човѣкъ, който би можалъ да ни обясни туй появленіе; сички ний много пакти сме били гладни, сички сме осѣщали гладъ и пакъ науката още не е каджрна да ни обясни туй сѣкидневно появленіе. Измежду пріятната пощевка що са назовава *охота*, до смъртната борба на прѣгладнѣлія, има твърдѣ много степени. Първий степенъ на глада познаватъ и най щастливитѣ, които щомъ са родятъ на свѣта, ставатъ господари и притѣжатели; а онія другитѣ степени познаватъ напр. по-често войницитѣ, сиромаситѣ ипр. Ний сички знаемъ що значи да бѣде нѣкой гладенъ, и *твърдѣ много гладенъ*, но нарѣдко сж онія, които зна-ятъ какво ще са каже прѣмалѣлъ отгладѣ.

Гладътъ е нагонъ, що ни учи, за да напълнимъ пакъ испразнената отъ дърва пещъ. То ще са каже, че ако не притуримъ дърва въ пещта, огънятъ ще угаснѣй и топлицата по дека дека ще са

изгуби и стаята ще истине; ако не ядемъ, за да допълнимъ на тѣлото това, що е изгубило чрѣзъ работеніето, тогава животътъ наченва да отслабва и най-сетѣ свършва. Оскѣдността на храната, съ което би са допълнило изгубеното, е първата причина на гладътъ, въ то не е сѣщій гладъ както що са казва често твърдѣ погрѣшено. Оскѣдността отъ нуждната храна заевява извѣстното осѣщаніе, но тя сама не е това осѣщаніе. Може да нѣма храна, и пакъ да не бѣде туй непріятно осѣщаніе, което са зове гладъ.

(Продължава са)

ЗА ПРИЯТЕЛСТВО

Осѣвънъ родителитѣ и роднинитѣ, които ни са най-ближни пріатели, дадени отъ природата, и осѣвънъ учителитѣ, които повече заслужватъ нашата любовъ, случава са да ни потегли сърдцето іоше и къмъ други лица, на които нѣравитѣ ни по-малко сме познали и особено къмъ оне, които ни са сврѣстници.

Ако питашъ, младій читателю, какъ трѣба да са спріятилишь съ нѣкого, и кога да отбѣгвашъ пріятелството на лошитѣ, отговоръ не е маченъ.

Ний сме длѣжни да бѣдемъ доброжелателни къмъ сичкитѣ хора, но пакъ не трѣбва да докарваме това доброжелателство до степенъ на пріятелство. Пріятелството е еднакво братство, и у най-високія му смисълъ, то е най-хубавій образецъ на братството. То е едно високо съгласіе на двѣ три, и рѣдко на помного сърдца, които са станали като нуждни едно на друго за да си спомогатъ, да са разумѣватъ, да са обичатъ честно и да са подканятъ на доброто. . .

Недѣй безчести святото имя на пріателя, не давай го човѣку, който или никакъ нѣма, или иматъ твърдѣ малки добродѣтели. — Прѣди да познаешъ нѣкого добродѣтелецъ ли е, не бързай да са вдавашъ въ пріятелство. Подобрѣ да нѣмашъ ни едного, а не да са каешъ, че си прибързалъ да са спріятилишь. Но като намеришь единъ достойнъ, почитай го съ високо пріятелство и бѣди му въренъ у сичко. — Блазъ си тому който сполучи достоенъ пріателъ!

Истинското пріятелство не сѣмо че е похвално и ползовито,

но іоще спорѣдъ него животѣтъ ни са усаждава нѣкакъ и човѣкъ усѣща благодареніе на дружбата, върви напрѣдъ и са усѣвършава.— Хора които живѣять въ единъ такъвъ вѣкъ, дѣто има толкозъ мѣчни раскрачи докат' стигнатъ до Бога, приличатъ на онія пѣтници, които на нѣкои стрѣмни и хлѣзгави пѣтеки държатъ са единъ за друго за да не паднатъ и да стѣпатъ по-здраво.

Наистинна, че лоши хора си подаватъ рѣка да правятъ зло, а защо пъкъ добритѣ да си неподадѣтъ рѣка за да вършатъ добри работи?

Който са сбира съ лоши и развратни хора и самъ си става такъвъ, или поне докарва върху си голѣмо укореніе за тѣхното безславіе. (С. Пелико)

* * Когато морската свирѣлость та заплашва, когато изгледѣтъ на горятѣ и на развалинитѣ та стрѣскаѣтъ и когато испаднешъ въ ненадейно примѣждіе, тогава окото ти съ желаніе търси голѣмото *пріятелство*.

Когато сладкій гласъ на музиката удари излеко струнитѣ на сърдцето ти. когато веселата видеина на сребровидния мѣсецъ та освѣтлява, когато пріятната пролѣтъ са прѣдставя прѣдъ очитѣ ти великолѣпно, тогава сърдцето са топи и ти съ отворени обятія търсишь *любовѣта*. И ако сърдце ти не би търсило некога това сладко и пріятно братство, тогава щѣше да бѣдешъ хиляди пѣти по-сиромашъ и по-окаянъ, отъ колкото ако то имаше и не надѣино изгубваше.

— Който е безъ пріятель, той ходи по земята като единъ чужденецъ (Раихъ)

Просто разсжжденіе върху пріятелството.

Пріятелството днесъ е поприличало на живописството, или поетичеството, защото живописството има хубавъ изгледъ, особенно когато прѣдставлява нѣкоя Г-жя, натруфена съ лѣскава дрехи; тѣй сѣщо и у стиховетѣ, сложени или несложени, прилични или неприлични, показватъ са твърдѣ хубаво нагласени. То е тѣй сѣщо старо както е остарѣло живописството и стихотворството; слѣдователно то е вече доживѣло съ своята добрина на свѣта, дѣто са отерамило прѣдъ кума си, и сега е виновато, наречено досадна тѣгота!

Вѣрни пріатели сѣ онія, които по своето състояніе и званіе сѣ наздраво скончени и работятъ задружно — добро или зло.

Занаѣтски пріатели (еснаѣ) обикновенно са удрятъ единъ другъ по главата.

Добритѣ пріатели сж онія, които са здрависватъ учтиво, когато са срѣщнатъ нѣйдѣ самички.

Сърдечли пріатели сж онія, които са нейздаватъ единъ другъ, за това че тѣ сж еднакви и знаятъ си тайнитѣ работи.

Деамина пріатели сѣкога биватъ недовѣрчиви единъ къмъ другъго.

Сжли пріатели сж онія, на които дадемъ ушь назаемъ, па никога ни неврѣщатъ даденото.

Книжесни пріатели сж онія, които напрѣдѣ ни мажатъ гладятъ, а отподирѣ ни гробъ копятъ.

Истинскитѣ пріатели много струватъ, защото съ тѣхъ са спомагаме въ пуждата, но такивато пріатели нарѣдко са случаватъ у живота ни.

Пріателътъ въ нужда са познава, това е една прѣстарѣла пасмина, която е вече сѣвсѣмъ ослабнала и изнемощѣла.

Слѣдуюжщето ни са съобрази отъ едно Българче Ученикъ отъ медицинското училище въ Букурещъ. Като таквозъ, що са относя до училища и ученици, ни му даваме тукъ мѣсто.

По едно врѣме бѣхъ прочелъ у вѣст. „Свобода“ една дописка отъ нѣкого си, който напада нѣкакъ моитѣ съотечественници отъ Желѣзникъ (Ески-Заара), ученици въ Таборъ. Азъ не знаѣхъ за какво сж таковитѣ нападенія отъ стърна на побратима дописника, но само виждамъ, че нетрѣбваше тѣй — нека са първомъ научимъ и да хванемъ да познаваме сами себе си, да разбираме кое е добро кое зло, па тогава да махремъ другитѣ. Послѣ нека ми е простено отъ моитѣ братя да ги посвѣтвамъ за да са нехвалятъ до должозъ съ *Заара*, какво че тамкашнитѣ училища сж стигнали до най-цвѣтуще положеніе, щото да ги прѣдставимъ като оглѣдало на цѣла България. Наистина е, че училищата въ рожденното ни мѣсто Желѣзникъ сж по-уредни, но да са хвалимъ, че нашитѣ съотечественници сж най-първитѣ откъмъ просвѣщеніето, нѣма си приликата; защото, спорѣдъ нашенската поговорка: *който себе си хвали, той себе си кори*. Слѣ-

дователно такивато мечтателни идеи, струва ми се, никакъ не съотвѣствуватъ на цѣльта, съ която общината у града ни Желѣзникъ е настояла за да са испратятъ нѣколко младежи на учение въ Таборъ, дѣто и поддържава едного, за да бждатъ полезни до нѣкога на общето ни отечество България, а не току за тамъ: *сѣ едно цѣте лято не става.*

За сега ний не трѣбва да правимъ никаква разлика помѣжду Желѣзникъ, напримѣръ, и Казанлъкъ, или Габрово, Търново и другадѣ, но да са радваме, че рѣдомъ въ отечеството ни са натѣкмяватъ училищата, колко да е по-добрѣ, и наший народъ, малко много, напрѣдва въ пакъ на просвѣщеніето; да похваляме сичкитѣ еднакво за да са насърчатъ нашитѣ съотечественници по всѣду съ надпрѣваряніе за народнія напрѣдѣкъ въ образованіето, каквото го изисква днешний вѣкъ.

А колкото за отечеството ни Желѣзникъ пада са да повалимъ родолюбивитѣ граждани, които безъ да иматъ каква-годѣ помощъ отвънъ, залѣгатъ съ неуморни трудове и секой отъ тѣхъ жертвова по колкото му дава рѣка за подържаніето на училищата имъ. Тѣ изпълняватъ своята патриотическа длъжностъ, що е наложена сѣкиму да помага за общето благо на отечеството си. Ако съ това са отличаватъ днесъ моитѣ съграждане въ Желѣзникъ, то не ще са каже че го правятъ за похвала прѣдъ другитѣ, а да са учатъ дѣцата имъ, да отвѣдятъ добри гражданіе и достойни синове на милото си отечество България.

Г. П.

Бѣльж. на Урѣдничеството. Наший Пріятель, види са, за да прѣдпази свонтѣ събратія отъ излишното *вселехваленіе*, което може да *подбуди* завистьта на нѣкои младежи отъ други градове, по желалъ да съвѣтѣва съотечественницитѣ си да са не *вдаватъ* твърдѣ на прѣкалени похвалби, що показватъ гордостъ и надменство. Но отъ наша стѣрна, ний пакъ ще кажемъ, че Желѣзничанитѣ сѣмъ достойни за похвала и уваженіе; защото спорѣдъ добритѣ наръдби, дѣто иматъ днесъ училищата имъ, тѣ показватъ до колко са уцѣнили ученіето и залѣгатъ щото да направятъ отъ добро по-добро на отечеството си. Особенио стои са да ги похвалимъ повече за грижата, що иматъ за селскитѣ училища, които прѣди това сѣмъ били нищо и никакво, а сега и селенинтѣ, окопитентѣ, показва са нѣкакъ съ желаніе да изучи дѣтето си на книга, и съ присърдце отдѣля, колкото му дава рѣка за да спомогне на селското училище; юще той е любопитентъ да слуша, кога му прочитатъ вѣстникъ, или нѣкоя Българска книжка и да научи нѣщичко ново. Малко нѣщо ли е това? Добрѣ би било да подражаватъ тѣхнія примѣръ обществата и у други градове, дѣто

могът да нагласят същитѣ нарѣдби за селскитѣ училища.

Желателно е да би са обадили отиѣйдѣ поне единѣ милостивѣ родолюбецѣ, който да отрѣди що годѣ постоянна помощъ и за училищата въ Желѣзничко, дѣто вѣрваме, че благодарѣніето му ще падне като пшенично зѣрно на блага и родовита земя и ще плодороди изобилно. Ето мѣсто, ето съкровище, което са некраде и никой си *тамъ* (крадецъ) не може да го подкопае никога!

А примѣра на нашитѣ съотечественици въ Желѣзникъ, нѣй прѣпорѣчваме, особено на черковно-училищната община въ Шуменъ. — Сухи благодаренія и похабѣ на благодарѣтеля имъ Г. М. Бенли, който отъ 5-6 год. насамъ проважда помощъ на селскитѣ училища по 10 Ав. ж. не струватъ нищо, когато нѣма кой да ги нагледва и пристоява какъ по-добрѣ да бѣждѣ нарѣдени и пр. Питаме: да ли е отиѣлѣ нѣкой баремъ веднѣжъ въ годината да обиде селскитѣ училища и да понагледва какъ отиватъ? На да ли.

РАЗНИ.

Срѣдство за да имашъ винаги пари въ кесіята си.

Днесъ когато свѣтътъ са опаква отъ нѣманіе на паритѣ, добрѣ би било да са покаже леснината, чрѣзъ която, лишениѣ отъ срѣдство, да могътъ си припечели и да иматъ кесіитѣ си пълни. — Двѣ правила просто пригледани, стигатъ за това:

1-во Точността и работеніето да бѣждѣ твои нераздѣлни другари.

2-ро Иждивавай една пара по-малко отъ чистія си доходъ.

Запомни хубавѣ, и прави тѣй, ако желаешъ да са неплаче кесіята ти, че стомахътъ ѝ е празенъ. Тогава само ти нѣма да бѣдешъ нападнаѣтъ и притѣсненъ отъ заимодавцитѣ (длъжнициѣ), изнемошѣлъ отъ гладъ, помръзналъ отъ голота; сѣкога ще ти е видело прѣдъ очитѣ и около тебе небокражѣето (горизонтътъ) напълно ще бѣзди съ една по-ревнива свѣтлина. Прибѣрзай прочее да пригърнешъ тѣзи начада и бѣди увѣренъ, че ти ще станешъ благополученъ — отмахни надалечъ наскърбеніето и живѣй независимъ; защото тогива ще бѣдешъ човѣкъ, и нѣма да си затуляшъ лицето при приближаваніето на богатія: независимостта, малко много, е една сѣдбица счастлива, която ще та направи равенъ съ по-горнитѣ.

А! бѣди хитѣръ и работливъ; събуждай са щомъ са джѣне

вората и залъгай на работа до мръзнало, когато часът на спаваніето ще те повика за да се отвориш. Точността да ти бже сърдце и душа; недѣй заборава щото сѣкога да ти остава по една парѣ отъ спечеленото, и тогава ще стигнеш до върха на независимостта. . . . Тогава ще вървиш съ издигнато чело, безъ да са наведеш прѣдъ облеченія въ сукно и куприна, безъ да са посвениш отъ имотнія, който презира сиромаша; а ржката, която ще са простре къмъ тебе, ще да заблъщи отъ *диаманти*. — скъпоцѣни камъни.

* *
* *

— *Най-голямата търговія на свѣта* е, безъ сумнѣніе, на Г-на А. Т. Stevart и с-іе у Нев-іоркъ. Въ тѣзи търговска къща, отъ нѣколко години насамъ почти са намиратъ различни *артикули* (чашити) моди, платнени стоки и манифактурни, разнообразни облѣкла — сѣкакви горни и долни дрехи, ржквички и др. дѣто сж занимати около 1,700 лица, между които имало само кроячки и шивачки, до 880 жени. Зимно врѣме, по Колада, числото на работниците у това гигантическо заведение възлизало до 2200 душъ, и продажбитъ до-носяли по 80,000 — 100,000 долари на день (нѣщо около 25,000 т. лири). Количеството що влазяло сѣка година въ тѣзи къща стигало на 15—17 милиона далари; тая сума надминува продажбитъ на една пѣца (чаршія) отъ срѣдна търговія. А Главній Управителъ на къщати теглилъ годишна плата равна съ онѣзи на подпрѣдсѣдателя на Съединенитъ — щати у Америка.

— Ледоветъ отъ краищата на Ботническій Заливъ (у сѣв. ледовитото море) тая година били изтласкани отъ вѣтра твърдѣ на дачеи и, подвлечени къмъ юго-сѣверъ, дошли въ исполински грамади — като нѣкои планини, та навлѣзли у Балтійското море. Студената температура на сѣв. Европа, тѣзъ година са забѣлѣжва като резултатъ на това приключеніе.

— Видѣхъ дявола, видѣхъ дявола. . . , викалъ единъ кой да е, вгашецъ колкото си може.

— Какъ! ти видѣ дявола? рече му единъ пріятель, който го прѣ.

— Наистина, подъ образа на едно магаре.

— Я глѣдай си работата, братко, може да си са уплашилъ отъ виката си.

ОТЪ ХИТЪРЪ ПЕТРА.

Чистата и почитна жена направи честенъ мажа си. А мръсницата го затиня въ калъта.

Тъшко и горко на онѣзи къща, дѣто намѣсто петела пѣе кошката.

Жената много пѣти става таласъмъ на мажа си, та му са качи на гърба.

Разумната жена сумясва мажа си, а глупавата го замайва.

* * *

Проумици. Ако умрѣ нѣкой ученъ отъ гладъ, то е знакъ, че ще му въздигнатъ Памѣтникъ.

Ако болнѣй не рачи лѣкаръ, — то е знакъ, че той иска юще да живѣе.

Ако нѣкоя си мома са стряска и гиѣви на мажіетъ, — то е знакъ, че тя ище да са у жени.

Ако женитъ можътъ да вардятъ тайна, то е само когато доде рѣчь за годинитъ имъ (Рус. Народенъ Календаръ 1869).

Какво нѣщо е Свѣтътъ?

Свѣтътъ е едно голѣмо позорище, на което хората играятъ комедія, случайтъ съчинява пиесата, *фортуната* раздава влога, богати люде пълнятъ ложитъ, а сиромаситъ са трупатъ у партерата, въртоглавството нагласява свирни и пѣсни (концератъ), врѣмето спуща завѣсата. . . будалитъ захвалятъ съ ржкоцлесканіе, а разумнитъ са присмиватъ съ хитруваніето си на пиесата. (Томасъ)

Този свѣтъ е дѣло театрично,
Дѣто всякой, въ облѣкло комично,
Върху еднѣ сцена драматична
Си играе рола исторична.

(Д. В.)

Приехме нѣкои членове, допратени отъ Свищовъ, Разградъ и Шуменъ, но по причина че писмата непристигнахъ у врѣме, оставатъ за идущій брой да са помѣстятъ съ нѣкои си отговори на уредничеството.